

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Mirosława Wysocka

w sprawie z powództwa J. K. i M. K.
przeciwko A. W.
o zmianę świadczeń dożywotnich na rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 maja 2019 r.,
zażalenia powodów
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 12 października 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

**1. uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej
skargę kasacyjną powodów (pkt 2)**

2. odrzuca zażalenie w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 października 2018 r. Sąd Okręgowy w W., w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia, którą ustalił na kwotę 29 760 zł, odrzucił skargę kasacyjną powodów jako niedopuszczalną.

W zażaleniu powodowie zarzucili błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia i wniesli o zmianę zaskarżonego postanowienia przez ustalenie

wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 106 126 zł, ewentualnie na kwotę 135 886 zł oraz „przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego wartość przedmiotu zaskarżenia warunkująca dopuszczalność skargi kasacyjnej (art. 398² § 1 k.p.c.) oceniana jest zawsze w oparciu o wartość przedmiotu sporu ustaloną przez sąd pierwszej instancji. Orzeczenie w tym zakresie wiąże na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. sąd orzekający o dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. m.in. postanowienia: z dnia 13 kwietnia 2005 r., V CZ 18/05, nie publ., z dnia 14 lipca 2010 r., III CSK 118/10, nie publ. i z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 132/13). Nadto wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana przez wnoszącego skargę kasacyjną nie jest wiążąca dla Sądu.

Powodowie domagali się zamiany „wszelkich uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę w wysokości 2220 zł” miesięcznie, a wartość przedmiotu sporu określili w pozwie na kwotę 26 640 zł. Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy w A. ustalił, że pozwana ma obowiązek świadczenia renty na rzecz pozwanych w miejsce świadczeń wskazanych w umowie dożywocia i zasądził od pozwanej na rzecz powodów świadczenia rentowe płatne od września 2017 r. oraz skapitalizowane renty za okres wcześniejszy, wskazane w wyroku.

W apelacji powodów wartość przedmiotu zaskarżenia określono na kwotę 29 760 zł, odpowiadającą sumie rent w wysokości 2480 zł miesięcznie w skali roku.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2018 r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok oddalając powództwo oraz apelację powodów. Z tego względu oceniając przedmiot zaskarżenia w skardze kasacyjnej, rzutujący na ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia, nie można pominąć sposobu zredagowania wyroku przez Sąd I instancji, chociaż Sąd Okręgowy - biorąc pod uwagę charakter rozpoznawanej sprawy - trafnie ocenił, że miał w niej zastosowanie art. 22 k.p.c.

W pozwie wniesionym w dniu 10 lipca 2014 r. powodowie domagali się zasądzenia rent poczynając od dnia 1 stycznia 2014 r. Żądanie pozwu nie obejmowało zatem zasądzenia renty skapitalizowanej. Jednak Sąd I instancji

w wyroku z dnia 22 sierpnia 2017 r. oprócz świadczeń rentowych, zasądził dodatkowo na rzecz powodów wskazane w wyroku kwoty tytułem skapitalizowanej renty. Miało to wpływ na wartość przedmiotu zaskarżenia, którą w apelacji pozwanej określono na 106 126 zł, z uwzględnieniem wysokości rocznej renty oraz sumy zasądzonych świadczeń tytułem renty skapitalizowanej. Powodowie w apelacji wartość przedmiotu sporu wskazali na 28 408 zł. Wobec oddalenia ich apelacji oraz uwzględnienia apelacji pozwanej w całości nie można było przyjąć, że o wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym rozstrzyga wyłącznie wysokość renty wskazanej przez powodów, w oparciu o którą wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym Sąd Okręgowy określił na 29 760 zł. Niezasadne było zatem odrzucenie skargi kasacyjnej z powołaniem się na art. 398² § 1 k.p.c. Uzasadniało to uchylenie zaskarżonego postanowienia w części odrzucającej skargę kasacyjną powodów (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

Odrzucając zażalenie w pozostałej części Sąd Najwyższy miał na względzie, że zgodnie z 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w części obejmującej sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia i ustalenie jej na kwotę 29 760 zł nie jest takim orzeczeniem. Nie jest także postanowieniem sądu drugiej instancji kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., gdyż postanowieniami kończącymi postępowanie w sprawie są postanowienia zamykające drogę do wydania przez sąd orzeczenia rozstrzygającego istotę sprawy w procesie lub w postępowaniu nieprocesowym, a ponadto postanowienia, które kończą sprawę jako pewną całość poddaną pod osąd, a więc dotyczące całości sprawy i będące ostatnimi orzeczeniami wydanymi w postępowaniu sądowym (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1 poz. 1). Do postanowień kończących postępowanie w sprawie nie należą natomiast postanowienia kończące jedynie kwestie incydentalne i uboczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 1996 r., III CKN

12/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 41 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87). Taki charakter ma postanowienie sprawdzające wartość przedmiotu zaskarżenia i ustalające tę wartość (por. postanowienie SN z dnia 8 października 2010 r., II PZ 31/10). Jego zasadność podlegała ocenie w ramach zarzutu kwestionującego odrzucenie skargi kasacyjnej. Z tego względu zażalenie w części wykraczającej poza rozstrzygnięcie o odrzuceniu skargi kasacyjnej podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 397 i art. 370 k.p.c.).

jw